

Oskari Loikkanen

MERIALUEEN SULKEMINEN SUOMEN ALUEVESILLÄ

Merenkulun koulutusohjelma
Merikapteenin suuntautumisvaihtoehto
2019

MERIALUEEN SULKEMINEN SUOMEN ALUEVESILLÄ

Loikkanen, Oskari
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Merenkulun koulutusohjelma
Tammikuu 2019
Ohjaaja: Sandell, Peter
Sivumäärä: 45

Asiasanat: merialueet, aluevedet, jokamiehenoikeudet, vesiluvat

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa tutkielmanomainen teoreettinen selostus merialueen sulkemisesta Suomen aluevesillä. Lisäksi tavoitteena oli selvittää menettelytapa, jonka merialueen sulkeminen Suomen hallitsemilla aluevesillä Suomen lain puitteissa vaatii sekä selvittää kuka ja mistä syystä näin voi toimia.

Tutkielman teoreettisessa osuudessa selvitettiin merialueen ja alueveden käsitteet ja, mitä ne pitävät sisällään sekä kerrottiin luonnon- ja vesienkäytön lähtökohdista ja niiden vapaudesta Suomessa. Osuudessa käsiteltiin myös Suomen lain säätämät lupa- ja muut vaatimukset merialueen sulkemiselle Suomen aluevesillä. Teoreettisen osuuden lopussa käydään läpi poliisin oikeudet merialueen sulkemiselle Suomessa. Tämä osuus pohjautui pääsääntöisesti Suomen valtion säätämiin lakeihin, mutta myös juridiseen kirjallisuuteen sekä internet-lähteisiin.

Merialueen sulkeminen Suomen aluevesillä todettiin monivaiheiseksi tapahtumasarjaksi, jossa on pääsääntöisesti poikkeuksetta toimittava tietyin menettelytavoin ja menettelytavat ovat toteutettava tietyssä järjestyksessä. Monivaiheisuuden huomattiin johtuvan ensisijaisesti siitä, että vesien- ja luonnonkäyttö Suomessa ovat jokamiehen-oikeutta. Monivaiheisuus voitiin todeta myös Suomen lain asettamista pakotteista sekä merialueen sulkemisesta päätöksiä tekevien tahojen ja valtion elimien määrästä.

CLOSURE OF A SEA AREA IN FINNISH TERRITORIAL WATERS

Loikkanen, Oskari

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree programme in maritime management

January 2019

Supervisor: Sandell, Peter

Number of pages: 45

Keywords: sea areas, territorial waters, everyman's rights, water permits

The purpose of this thesis was to create a theoretical report on closure of a sea area in Finnish territorial waters. In addition to that, the aim was to find out the procedure for closing a sea area in Finnish territorial waters under the requirements of the Finnish law, as well as to find out who and why can do so.

In the theoretical part of the thesis, the concepts and contents of sea areas and territorial waters were explained and the basis of nature and water usage in Finland was mentioned. The theoretical section also dealt with the authorization and other requirements under the Finnish law concerning the closure of a sea area in Finnish territorial waters. At the end of the theoretical part is explained the rights of Finnish police for closure of a sea area in Finland. This section was mainly based on the laws of the Finnish state, but also on legal literature and internet sources.

The closure of a sea area in Finnish territorial waters was identified as a multi-stage event that generally requires certain procedures to be carried out mainly without exception and that the procedures must be implemented in a certain order. Multi-stage nature was primarily attributed to the fact that the usage of water and nature in Finland are everyman's right. It was also possible to identify the multi-stage nature out of the sanctions imposed by the Finnish law and out of the number of decision-makers and state bodies concerning closure of a sea area in Finnish territorial waters.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
1.1	Ajankohtaisuus ja tärkeys	6
1.2	Tavoitteet ja kulku	6
1.3	Rajaus.....	6
1.4	Rakenne.....	7
2	MERIALUE JA ALUEVESI	7
2.1	Merialue	7
2.2	Aluevesi	8
2.2.1	Ulkoiset aluevedet	9
2.2.2	Sisäiset aluevedet.....	10
3	VESISTÖSSÄ LIKKUMISEN VAPAUS	10
3.1	Jokamiehen oikeudet.....	10
3.2	Yleiskäyttö ja yleiskäytön valvonta	11
3.3	Vesistössä liikkuminen	11
3.4	Vesillä liikkujan yleiset velvollisuudet	12
4	VESILAKI.....	13
5	VESILUPA.....	14
5.1	Kuka voi hakea vesilupaa?.....	15
5.2	Luvan myöntämisen ehdot.....	16
5.2.1	Intressivertailu	16
5.2.2	Kalatalousvelvoite ja kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelma... 16	
5.2.3	Kalatalousmaksu ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelma	17
5.3	Hakemusmenettely.....	18
5.3.1	Lupahakemus.....	19
5.3.2	Kuuluttaminen	20
5.3.3	Lausunnot, muistutukset ja mielipiteet.....	21
5.3.4	Luvan hakijan kuuleminen	22
5.3.5	Lupaharkinta.....	22
5.3.6	Päätös.....	25
5.3.7	Päätöksestä tiedottaminen ja julkipano	27
5.3.8	Muutoksenhaku	28
5.3.9	Lainvoimainen päätös.....	30
5.3.10	Valvonta ja tarkkailu.....	31
5.4	Kulut ja korvaukset.....	32
5.5	Luvan voimassaolo	34

5.6	Lupamääräysten määräaikainen tarkistaminen, muuttaminen ja uusien määräysten antaminen	35
5.7	Hankkeen keskeyttäminen	37
5.8	Luvan raukeaminen ja luvan raukeamista koskeva päätös	37
5.9	Valmistumisilmoitus	38
6	VESILIIKENNELAKI	38
6.1	Soveltamisala	38
6.2	Alue-kohtaiset rajoitukset ja kiellot	38
6.3	Rajoitukset ja kiellot vesikulkuneuvoille.....	39
6.4	Rajoitus- ja kieltoasioiden käsittely, voimaantulo sekä päätöksen muuttaminen	39
6.5	Rajoituksen ja kiellon merkitseminen.....	40
6.6	Valvonta	40
6.7	Rangaistukset	40
7	POLIISIN OIKEUDET	41
7.1	Alueen ja paikan eristäminen.....	41
7.2	Kokouspaikkaa koskevat rajoitukset.....	41
8	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	42
9	LÄHTEET	45

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa selostus merialueen sulkemisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä velvollisuuksista Suomen aluevesillä. Aiheenvalintaa pohtiessani muistui mieleeni lukemani artikkeli maailman ensimmäisestä kaikille avoimesta automatisoiduille laivoille tarkoitettusta testialueesta. Kyseinen testialue sijaitsee Suomen aluevesillä, jota kautta idea aiheeseen syntyi.

1.1 Ajankohtaisuus ja tärkeys

Merialueen sulkemista voi pitää alati ajankohtaisena ja tärkeänä aiheena. Suomen aluevesillä suljetaan niin isoja, kuin pienempiäkin merialueita jatkuvasti. Aiheen tärkeyksi tekee sen ainainen ajankohtaisuus.

1.2 Tavoitteet ja kulku

Opinnäytetyön tavoite on kertoa merialueen sulkemiseen vaadittavan menettelytavan kulku ja vaiheet. Tavoitteena on myös pohtia merialueen sulkemisen vaikutusta vesillä liikkumiseen ja vesillä liikkujaan niin huviveneilyn, kuin kauppamerenkulun näkökulmasta. Tarkoituksena on myös kertoa Suomen lainsäädännön asettamat lupa- ja muut vaatimukset merialueen sulkemiselle Suomen hallitsemilla aluevesillä. Tavoite on myös kirjoittaa työ niin, että ns. ”maallikko” sen myös ymmärtää, eikä lukijan välttämättä tarvitse olla perehtynyt Suomen lakiin.

1.3 Rajaus

Kansainväliset ja kansalliset säädökset voivat olla ristiriidassa keskenään. Tästä syystä opinnäytetyön aihealue on rajattu koskemaan Suomen aluevesillä tapahtuvaa merialueen sulkemista. Tällöin aihetta katsastetaan/käsitellään Suomen lakeja ja säädöksiä noudattaen ja silmällä pitäen.

1.4 Rakenne

Opinnäytetyöni alkaa selostuksella merialueista ja aluevesistä, jotka pohjautuvat IHO:n (International Hydrographic Organization, kansainvälinen merikartoitusjärjestö) ja tieteen termipankki-sivuston nimeämisiin ja määritelmiin.

Tieteen termipankki on Helsingin yliopiston suomen kielen, pohjoismaisten ja suomalais-ugrialaisten kielten ja kirjallisuuksien laitoksen ylläpitämä wiki-muotoinen tietokanta internetissä. (Tieteen termipankin www-sivut 2018)

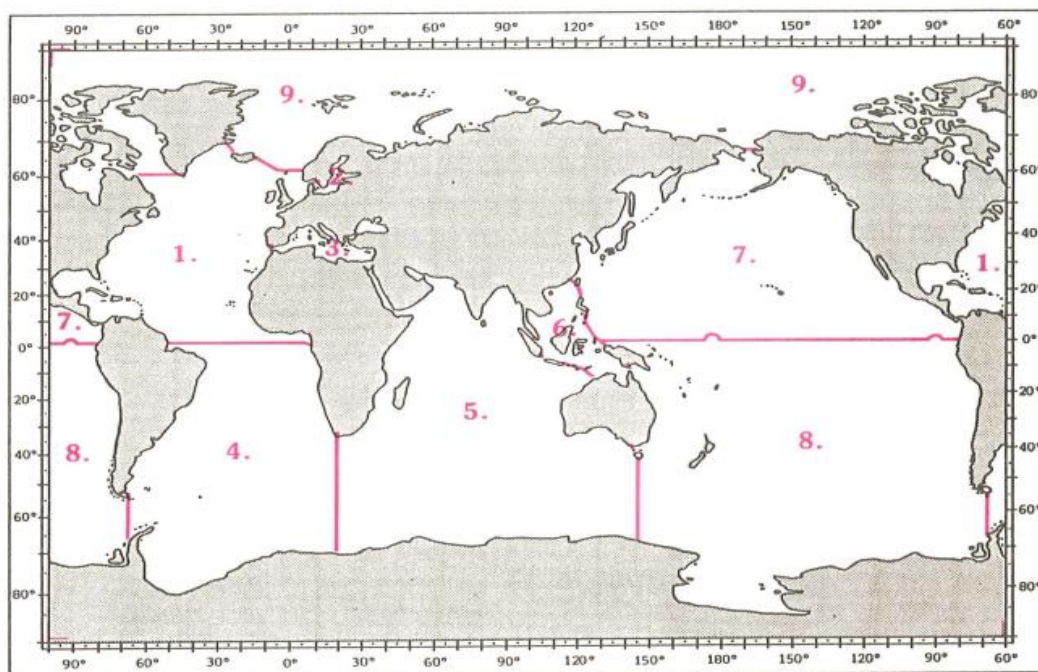
Tätä selostusta seuraa katsaus opinnäytetyötä koskevaan lainsäädäntöön ja sen säätämisiin lupa-asioihin. Lainsäädännöllinen osuus pohjautuu vesilakiin, vesiliikennelakiin sekä aiheesta julkaistuihin kirjallisuuslähteisiin. Lopuksi pohdin merialueen sulkemisen vaikutusta vesilläliikkujaan ja vesillä liikkumiseen niin huviveneilyn kuin kaupparenkulun kannalta.

2 MERIALUE JA ALUEVESI

2.1 Merialue

Merialueella tarkoitetaan maapallon tiedettyä aluetta tai sen osa-alueita, jotka sijaitsevat merellä. Nämä alueet ovat nimetty jonkin unionin, kansainvälisen, kansallisen tai alueellisen lainsäädännön turvin sääntelyä, hoitoa ja arviointia varten. (Euroopan Komission www-sivut 2018)

Maailman merialueet on jaettu yhdeksään pääalueeseen ja niiden osa-alueisiin, jotka IHO (International Hydrographic Organization) on nimennyt ja määritellyt. (Kansainvälisen merikartoitusjärjestön www-sivut 2018)

Kuva 1. Luettelo päämerialueista. (International Hydrographic Organization 1986)

Nämä alueet ovat:

1. Pohjoinen Atlantin valtameri ja sen osa-alueet
2. Itämeri ja sen osa-alueet
3. Välimeren alue ja sen osa-alueet
4. Eteläinen Atlantin valtameri ja sen osa-alueet
5. Intian valtameri ja sen osa-alueet
6. Etelä Kiinanmeri ja sen osa-alueet
7. Pohjoinen tyynivaltameri ja sen osa-alueet
8. Eteläinen tyynivaltameri ja sen osa-alueet
9. Arktinen meri ja sen osa-alueet

2.2 Aluevesi

Aluevedellä tarkoitetaan osaa valtioaluetta muodostamaa vesialuetta, jonne jonkin valtion suvereenisuus eli täysivaltaisuus ylettyy. Valtioiden aluevedet muodostuvat ulkoisista ja sisäisistä aluevesistä. Vesialueiden lisäksi myös sen pohja sisältyy termiin aluevesi. Valtioiden maa-alueiden vaikutusalaan kuuluvat sisävesialueet eivät sisälly merioikeudelliseen aluevesi käsitteeseen. Niin aluevedet, kuin ilmatila niiden

yläpuolella muodostavat osan valtioaluetta ja valtiosuvereenisuus eli valtion täysivaltaisuus ylettyy sen alueille. (Tieteen termipankin www-sivut 2018)

2.2.1 Ulkoiset aluevedet

Ulkoiset aluevedet tunnetaan myös termillä aluemerit. Aluemerit on vyöhyke, jonka ulkoraja on kahdentoista meripeninkulman päässä perusviivasta eli sisäisten aluevesien ulkorajasta ja se liittyy välittömästi sisäisiin aluevesiin. Rantavaltioilla on oikeus talousvyöhykkeen perustamiseen aluemerien edustalle, jossa sillä voi olla lainkäyttövaltaa ja täysivaltaiset oikeudet luonnonvaroihin vaikka valtiosuvereenisuuden katsotaan rajoittuvan aluemerien ulkorajaan. (Tieteen termipankin www-sivut 2018)

Sisärajan aluemerelle määrää rannikon ja sen edustalla olevien saarten uloimpien kohtien yhdistävät suorat perusviivat. Nämä suorat perusviivat taas muodostavat sisäisten aluevesien ulkorajan. Sisärajan voi määrätä myös matalan veden viiva, joka noudattaa rannikkoa. Ennen vuotta 1995 Suomen aluemerien leveys oli 4 meripeninkulmaa, joissakin paikoissa 3 meripeninkulmaa, jonka jälkeen Suomen aluemerien enimmäisleveys asetettiin myös 12 meripeninkulmaksi. Suomi on kuitenkin sopinut Viron kanssa, että molempien valtioiden aluemerien ulkorajat jäävät vähintään kolmen meripeninkulman päähän Suomenlahden keskiviivasta. Tällöin keskelle Suomenlahtea jää pieni kaistale eli niin sanottu vapaan kauttakulun väylä. Ahvenanmaan saarilla on oma aluemerensä, joka on kolmen meripeninkulman levyinen ja se kuuluu Suomen aluemerien piiriin. Asiasta on sovittu Ahvenanmaan saarten neutralisoimista ja linnoittamattomuutta koskevassa sopimuksessa (SopS 1/1922). (Tieteen termipankin www-sivut 2018)

Kuva 2. Suomen alueveden rajat itäisellä Suomenlahdella. (Inspire-verkosto 2016)

2.2.2 Sisäiset aluevedet

Sisäisiä aluevesiä ovat ne vesialueet, jotka sijaitsevat lähimpänä jonkin valtion rannikkoa. Ennen ne ymmärrettiin etupäässä jokisuina, maantieteellisesti ja historiallisesti sisäisinä lahtina sekä satama-alueina. Nykyään sisäisten aluevesien käsitystä voidaan täsmentää käyttämällä suorien perusviivojen menetelmää (ks.2.2.1). Tämä ulkoraja sisäisille aluevesille muodostaa samanaikaisesti sisärajan aluemerelle. (Tieteen terminpankin www-sivut 2018)

3 VESISTÖSSÄ LIIKKUMISEN VAPAUS

3.1 Jokamiehen oikeudet

Jokamiehen oikeuksilla yleisen käsitteen mukaan tarkoitetaan sitä, että jokaisella on oikeus käyttää luontoa mukaan lukien vesistöjä ja vesialueita riippumatta siitä, kuka on alueen haltija tai omistaja. Näin ollen, luonnon käytön tulee jokamiehen oikeuksien rajoissa olla ilmaista, eikä siihen tarvita maanomistajan lupaa. Kuitenkaan näillä oikeuksilla toimiminen ei saa aiheuttaa maankäytölle, luonnolle tai maanomistajalle vähäistä suurempaa haittaa. (Tuunanen 1999, 1)

3.2 Yleiskäyttö ja yleiskäytön valvonta

Yleiskäyttö on vesilaille ominainen ja perinteinen käsite, sen muodot ovat luonteeltaan jokamiehen oikeutta. Yleiskäytöllä katsotaan olevan kaksi päätehtävää, se edistää jokaisen luonnossa liikkuvan virkistyskäytöllisiä tarpeita ja jokamiehen mahdollisuutta. Yleiskäytössä ei ole ensisijaisesti kyse siitä, että sitä saadaan harjoittaa ilman viranomaisen lupaa, vaan siitä, että historiallisenakin syynä sääntelylle on käytön vapaus toiselle kuuluvalla alueella tarvitsematta kyseisen alueen omistajan lupaa tai suostumusta. Muuhun kuin yleiskäyttöön on oltava oikeudenhaltijan suostumus silloinkin, kun viranomaisen lupaa ei tarvita. Yksi yleiskäytön ominaispiirre on käytön vastikkeettomuus eli yleiskäytön tulee olla ilmaista. (Hollo 2014, 99-101)

Yleiskäyttö voidaan jakaa myös pieneen ja suureen yleiskäyttöön. Pienenä yleiskäyttönä pidetään esimerkiksi talousveden ottamista ja uimista. Omistajalle ei saa aiheutua merkittävää haittaa pienestä yleiskäytöstä. Suurena yleiskäyttönä taas voidaan pitää suurimuotoisempaa yleiskäyttöä, kuten esimerkiksi vesialueiden käyttö kuljetukseen ja liikennöimiseen. Suuren yleiskäytön edellytyksenä saa aiheutua ns. välttämätöntä haittaa omistajalle, mutta tarpeettoman haitan aiheuttamista tulee välttää. Yleiskäytön harjoittamisen yleisenä edellytyksenä pidetään sitä, että siitä ei aiheudu tarpeetonta häiriötä tai haittaa. (Hollo 2014, 99-101)

Koska yleiskäyttö on lupavapaata toimintaa, ratkaisee tuomioistuin sitä koskevat kiistanalaiset kysymykset. Kysymyksissä on useimmiten kyse siitä, onko yleiskäyttö ollut jokamiehen oikeutta vai ei, tai siitä, onko omistaja tahallaan hankaloittanut yleiskäytön harjoittamismahdollisuutta. (Hollo 2014, 103)

3.3 Vesistössä liikkuminen

Vesistössä liikkuminen on jokamiehen oikeutta, jollei toisin määrätä. Tässä yhteydessä jokamiehen oikeudella tarkoitetaan sitä, että kenellä tahansa on oikeus tarpeetonta haittaa, häiriötä tai vahinkoa aiheuttamatta kulkea vesistössä ja sen jäällä, uida, uittaa

puutavaraa sekä tilapäisesti ankkuroida vesistöissä. Jokaisella on myös oikeus väliaikaisesti siirtää yleisellä kulkuväylällä tai valtaväylällä olevia pyydyksiä ja muuta irtainta esineistöä, jotka hankaloittavat puutavaran uittoa tai kulkemista, sekä väylän ulkopuolella olevaa irtainta esinettä, joka estää puutavaran uittamisen tai vaikeuttaa kohtuuttomasti kulkemista. (Vesilaki 587/2011, 2 luku, 3§)

Vaikka tarpeetonta häiriötä tai haittaa ei saakaan aiheuttaa, ei vesistöissä liikkumisen yleiskäytön odoteta olevan haitatonta. Kuten edellä on mainittu suuren yleiskäytön, eli liikkumisen myötä saa aiheutua kulkuvälineen mukaan kohtuullista häiriötä. Tämän aiheen rajana loppujen lopuksi on kielto aiheuttaa kiusanteon vuoksi tarpeetonta haittaa, eli ns. šikaanikielto. Myöskään alueen omistaja ei saa tahallaan hankaloittaa yleiskäytön harjoittamista. Jos šikaaninomaisissa tilanteissa tulee kiistaa, ratkaisee ne viime kädessä käräjäoikeus. (Hollo 2014, 102, 103)

3.4 Vesillä liikkujan yleiset velvollisuudet

Aina kun liikkuu vesillä vesikulkuneuvoa käyttäen, on noudatettava olosuhteiden mukaan varovaisuutta ja huolellisuutta. Vesillä liikkujan on myös toimittava niin, ettei hän aiheuta vaaraa tai vahinkoa muille, eikä häiritse tai vaikeuta muita vesillä liikkuja ilman pakottavaa syytä. Ilman pakottavaa syytä ei vesillä liikkuja saa myöskään aiheuttaa merkittävää tai tarpeetonta haittaa eikä häiriötä tai vaaraa kalastukselle, ympäristölle taikka luonnolle. Häiriötä ei myöskään saa aiheuttaa yleiselle tai yksityiselle edulle tai luonnon yleiselle virkistyskäytölle. (Vesiliikennelaki 463/1996, 2 luku, 5§)

Vesillä liikkujan tulee aina noudattaa vesiliikennesääntöjä. Vesillä liikkujan tulee noudattaa myös valo-opastein tai vesiliikennemerkein ilmaistuja rajoituksia, kieltoja ja määräyksiä. Ainoastaan pelastus-, sairaankuljetus- tai virkatehtävissä oleva viranomaislainen taikka puolustusvoimien, pelastuslaitoksen tai meripelastusyksikön vesikulkuneuvo saa virkatehtävän sen edellyttäessä olla noudattamatta edellä mainittuja rajoituksia kieltoja tai määräyksiä pois lukien väistämisvelvollisuutta. Tämänkaltainenkin toimenpide tulee tehdä valo- ja äänimerkkejä käyttäen, jos olosuhteet niin vaativat. (Vesiliikennelaki 463/1996, 2 luku, 5§)

4 VESILAKI

Vesilain kolme pääperiaatetta ovat: 1. vahinkojen minimoimisen periaate 2. kestävän kehityksen ja kestävän käytön periaate 3. vesivarojen tilan parantamisen periaate. (Hollo 2014, 16)

Vesilailla pyritään vähentämään ja ehkäisemään vesiympäristön käytöstä ja vedestä aiheutuvia haittoja (kohta 1). Tällä ehkäisy tavoitteella on vesilainsäädännön ohjauskeinojen käyttöä tarkasteltaessa keskeinen merkitys. Kun asiaa tarkastellaan yleiseltä kannalta, voi haitta olla mikä tahansa vesienkäytöstä toisen yksityiselle edulle tai yleiselle edulle kohdistuva negatiivinen vaikutus. Yksityiseksi eduksi katsotaan yleensä vesienkäytön johdosta tapahtuva esimerkiksi virkistyskäytön tai kalastuksen vaikeutuminen. Joskus yksityisen edun haittoiksi katsotaan myös vesiympäristön muutoksista johtuvat kiinteistöjä koskevat arvonn muutokset. Yleiseksi eduksi taas katsotaan tavallisesti etu, joka on luonteeltaan ekologinen, taloudellinen tai yhteiskunnallinen. (Hollo 2014, 17)

Vesilailla pyritään myös järjestämään, edistämään ja yhteensovittamaan vesiympäristön ja vesivarojen käyttöä sillä tavoin, että se olisi yleisen edun kannalta kestävää (kohta 2). Vesiympäristöllä tarkoitetaan sekä pohjaveden, että vesistön itsensä tilaa käyttömuotoineen. Vesiympäristöksi katsotaan myös ulkopuolinen ympäristö, jos sen vaikutukset yltävät vesiin. Vesivaroilla tässä yhteydessä tarkoitetaan niin pohja-, kuin pintavesiä. Kestävän käytön periaatteella perinteisesti tarkoitetaan vesivarojen uudistumiskyvyn säilyttämistä eli sillä pyritään ehkäisemään luonnonvarojen ehtyminen. Tämä onnistuu hillitsemällä vesivarojen sen kaltaista käyttöä, josta luonnonvarojen ehtyminen voisi tapahtua. Kestävä kehitys perustuu kestävän kehityksen periaatteena tunnettuun kansainväliseen viitekehykseen. Tämän viitekehyksen avulla pyritään säilyttämään ympäristö ja sen keskeiset piirteet tulevien sukupolvien käyttöön. (Hollo 2014, 16-17)

Vesilain kolmannella tavoitteella pyritään parantamaan vesiympäristön ja vesivarojen tilaa (kohta 3). Vesienkäyttäjät ovat velvollisia vain vähentämään ja ehkäisemään omasta toiminnasta aiheutuvia haittoja, toisin sanoen, vesienkäyttäjät eivät ole velvollisia aktiiviseen vesiensuojeluun. Tästä syystä tämä tavoite katsotaan välilliseksi. Edes

viranomaisilla ei ole, kuin erikseen määritellyissä strategisissa yhteyksissä, oikeudellista velvoitetta suorittaa vesien tilaa edistäviä toimia. Tätä tavoitetta voikin pitää enemmän suunnittelutavoitteena, jonka keskeisenä perustana toimii EU:n vesipolitiikan puitedirektiivi. Tämän direktiivin mukaan vesiä varten laadituilla toimenpideohjelmilla tulee olla pyrkimys heikommassa luokituksessa olevien vesien laatuluokitusten parantaminen. Suomessa tämän direktiivin toteutus keinona osittain toimii ympäristönsuojelulain ja vesilain lupajärjestelmät. Maan kattava vesien laatuluokitus toimii tavoitteiden ja vaikutusten asettamisessa eräänä tietolähteenä lupajärjestelmissä. (Hollo 2014, 18)

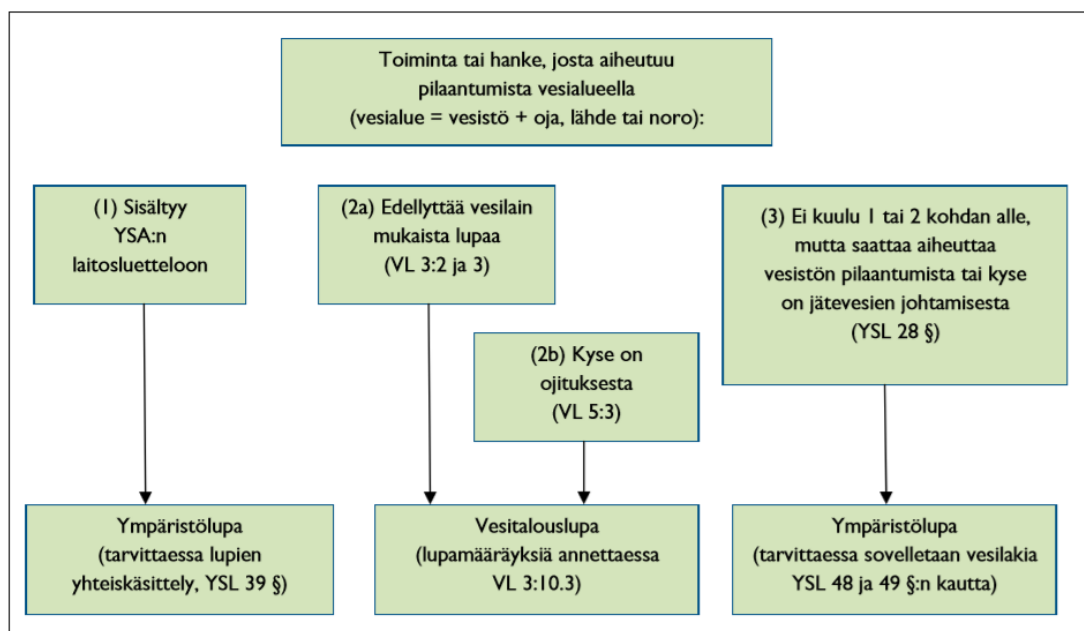
Kaikilla näillä edellä mainituilla kolmella tavoitteella on yhteys osittain ylikansallisten vaatimusten täyttämiseen, osittain jo aiemmassa lainsäädännössä omaksuttuihin periaatteisiin. (Hollo 2014, 16)

Vesilaissa tarkoitettuna lupaviranomaisena toimii aluehallintovirasto. Tarkoitettuina valvontaviranomaisina toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Sen ELY-keskuksen vastuualue, jolle kalatalousasiat kuuluvat, toimii vesilain tarkoitettuna kalatalousviranomaisena. (Vesilaki 587/2011, 1 luku, 7§)

5 VESILUPA

Vesilain mukainen lupa eli vesilupa tarvitaan, kun ryhdytään vesistöä ja/tai pohjavesioloja muuttavaan hankkeeseen. (Valtion ympäristöhallinnon www-sivut 2018)

Tämänkaltaisia hankkeita ovat esimerkiksi kulkuväylät ja muut vesiliikennealueet, ojitus, puutavaran uitto, veden ottaminen, vesistön säännöstely, vesivoiman hyödyntäminen sekä kaapelin, vesijohdon, sillan laiturin tai padon rakentaminen vesistöön. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 2§)

Kuva 3. Ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan ja vesilain mukaisen vesitalousluvan tarve. (Ympäristöministeriö 2012, 25)

Edellä mainitut muuttamista kuvaavat kriteerit ovat ryhmiteltävissä kolmeen ryhmään. Ensimmäiseen ryhmään kuuluu toiminta, toiseen toiminnasta aiheutuvan vesiympäristön muutoksen kuvaus ja kolmanteen kyseisen muutoksen haitallisuuden eri muotojen kuvaus. (Hollo 2014, 123)

Erinäiset luvat, kuten vesilupa toimii olennaisena ennakkovalvonnan muotona. Suomessa toteutetaan hankkeita koskevissa lupajärjestelyissä ns. erillislupajärjestelmää. Erillislupajärjestelmällä tarkoitetaan sitä, että useampi erillinen lupa saattaa olla tarpeellinen hanketta varten ja nämä lupapäätökset eivät korvaa toisiaan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että muun lain mukainen kaavallinen päätös tai lupa ei korvaa vesilupaa, eikä vesilupa korvaa muun lain mukaista kaavallista päätöstä tai lupaa. Katavuudeltaan luvat saattavat kuitenkin sivuta samaa asiakokonaisuutta, eli ne eivät aina ole täysin erillisiä. (Hollo 2014, 119)

5.1 Kuka voi hakea vesilupaa?

Vesilupaa voi hakea kuka tahansa, kunhan hanketta koskevien alueiden oikeus on kyseisellä hakijalla. Jos alue ei ole hakijan omistuksessa tai hakija ei hallitse sitä pysyväällä käyttöoikeudella, on luvan saamisen ehtona se, että hakijalle myönnetään oikeus

alueen käyttämiseen tai, että hakija pystyy luotettavasti näyttämään toteen selvityksen siitä, miten oikeus alueeseen pystytään järjestämään. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 4§)

5.2 Luvan myöntämisen ehdot

Vesitaloushankkeelle annetaan lupa, kun yksityisille tai yleisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna yksityisille tai yleisille eduille koituva menetys tai kun hanke ei sanottavasti vahingoita yksityistä tai yleistä etua. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 4§)

Lupaa ei myönnetä, jos vesitaloushanke aiheuttaa merkittäviä vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa. Lupaa ei myöskään myönnetä, jos hanke vaarantaa yleistä turvallisuutta tai terveydentilaa taikka se huomattavasti huonontaa paikkakunnan elinkeino- tai asutus oloja. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 4§)

5.2.1 Intressivertailu

Vesilupaa myöntäessä käytetään ns. intressivertailuedellytystä. Eli hankkeesta saatava hyöty on oltava huomattava verrattuna siitä aiheutuvaan haittaan yksityiselle tai yleiselle edulle koituviin menetyksiin. Intressivertailuedellytys on vesienkäytön lupajärjestelmän keskeisin edellytys. Laissa ei ole määritelty huomattavan määritelmää, mutta vakiintunut käytäntö on se, että vaikka hyödyt ovat suurempia kuin edunmenetykset, se ei riitä. Erotus hyötyjen ja haittojen välillä on oltava noin kolmannes hyötyjen hyväksi. Näin ollen rajatapauksia mietittäessä ei ole tarpeellista perustella ratkaisua tarkoin laskemin, vaan kokonaisvaltaisesti katsotaan edellytyksen jääneen täyttämättä. (Hollo 2014, 135)

5.2.2 Kalatalousvelvoite ja kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunitelma

Hankkeesta vastaava on velvoitettu ryhtymään toimenpiteisiin, jos hankkeesta aiheutuu vahinkoa kalastukselle tai kalakannoille. Toimenpiteillä pyritään vähentämään tai

ehkäisemään vahinkoja. Tämänkaltaista toimenpidettä kutsutaan kalatalousvelvoitteeksi. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 14§)

Aina, kun määrätään kalatalousmaksu, kalatalousvelvoite tai näiden yhdistelmä, on huomioitava muut haitta-alueella toteutettavat kalataloudelliset hoitotoimenpiteet. Maksua, velvoitetta tai näiden yhdistelmää määrättäessä on huomioitava myös kalastuksen järjestely sekä hankkeen ja sen vaikutusten laatu. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 14§ 2)

Kalatalousvelvoitteena voidaan pitää istutusta tai muuta kalataloudellista hoitotoimenpidettä, kalatietä, kalataloudellista huoltotoimenpidettä tai näiden yhdistelmää. Vesialueella, johon hankkeen vahingot ulottuvat voidaan lisätä toimenpiteisiin tuloksellisuuden tarkkailu. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 14§)

Kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelmaksi kutsutaan yksityiskohtaista suunnitelmaa luvassa määrätyn kalatalousvelvoitteen toteuttamiseksi. Suunnitelman laatii hankkeesta vastaava luvanhakija. Kyseinen suunnitelma tulee hyväksyttävä kalatalousviranomaisella. Jos kalatalousvelvoitteen sisällöstä määrätään yksityiskohtaisesti luvassa tai kalatalousvelvoite on vähäinen, ei kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelmaa tarvitse laatia. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 15§)

Päätös kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelman hyväksymisestä tehdään hallintolokia noudattaen ja se annetaan julkipanon jälkeen. Tiedotus tapahtuu 11 luvun 22§ mukaisesti. (ks. 5.3.7) (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 15§)

5.2.3 Kalatalousmaksu ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelma

Jos hankkeesta vastaava ei itse ryhdy toimenpiteisiin, voidaan hänet määrätä maksamaan kohtuullisia kustannuksia vastaava maksu näistä toimenpiteistä kalatalousviranomaiselle. Tätä maksua kutsutaan kalatalousmaksuksi. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 14§)

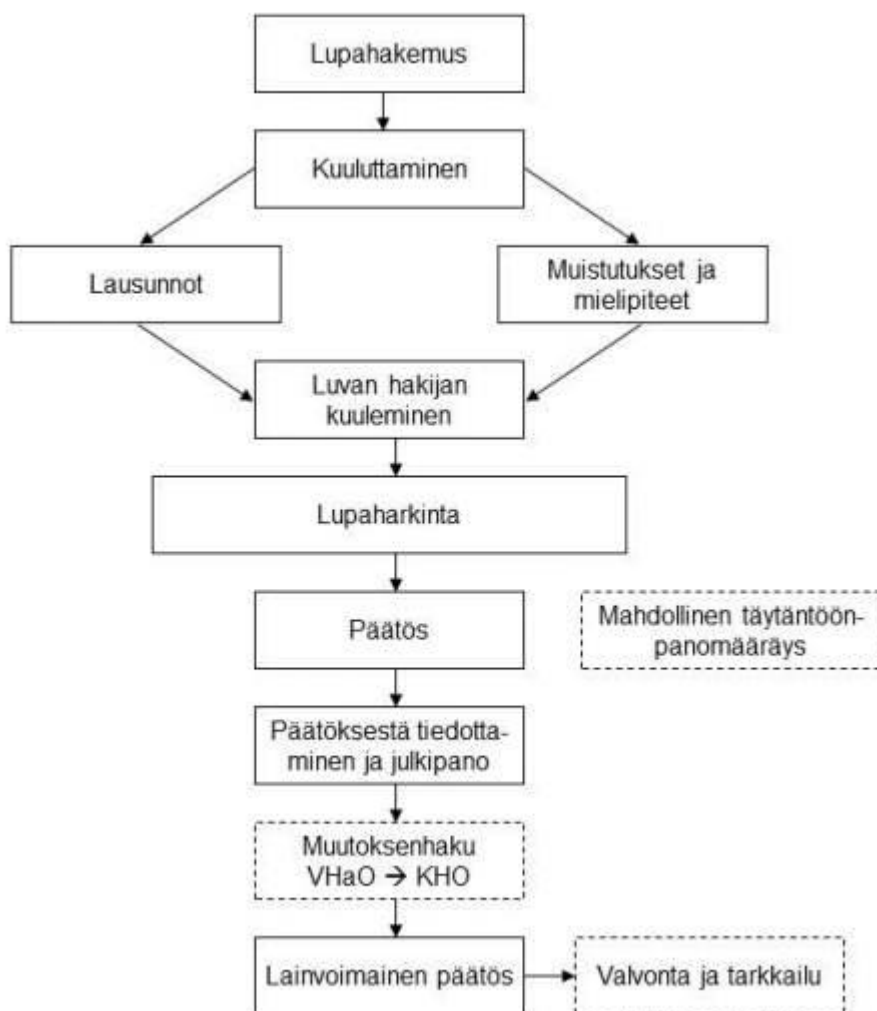
Kalatalousmaksua käytetään edellä mainitulla tavalla toimenpiteiden toteuttamiseen sekä suunnitteluun. Kalatalousmaksua käytetään myös tuloksellisuuden seurantaan, sillä vesialueella, johon hankkeen vahingot ulottuvat. Kalatalousviranomaisen voi saada määräyksiä lupaviranomaiselta kalatalousmaksun käytöstä. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 14§)

Kalatalousmaksun käyttösuunnitelmaksi kutsutaan kalatalousviranomaisen vahvistamaa suunnitelmaa, jossa kalatalousmaksulla tehtävät toimenpiteet ovat yksilöityinä. Yhteinen suunnitelma voidaan laatia saman vesialueen haittojen ehkäisemiseksi tehdystä kalatalousmaksusta. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 15§)

Päätös kalatalousmaksun käyttösuunnitelman vahvistamisesta, sen antaminen sekä siitä tiedottaminen tapahtuu samalla tavalla, kuin kalatalousveloitteen toteuttamissuunnitelman kanssa toimitaan. (ks.5.2.2) (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 15§)

5.3 Hakemusmenettely

Hakemus vesiluvasta tehdään aina aluehallintovirastolle, jonka alueella hanke on tarkoitus toteuttaa. Lupahakemus pannaan vireille kirjallisella hakemuksella lupaviranomaisessa. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 2§)

Kuva 4. Lupakäsittelyn vaiheet kaaviona (Valtion ympäristöhallinto 2016)

5.3.1 Lupahakemus

Lupahakemuksen sisällössä on käytävä ilmi hankkeen vaikutukset ympäristöön, yksityisiin ja yleisiin etuihin sekä riittävä selvitys hankkeen tarkoituksesta asian ratkaisemisen kannalta. Sisällössä on kerrottava myös arvio hankkeen tuottamista hyödyistä ja edunmenetyksistä maa- ja vesialueen rekisteriyksiköille ja niiden omistajille sekä muille asianosaisille sekä sisällössä tulee selvittää toiminnan vaikutusten tarkkailu. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 3§)

Jos lupahakemus liittyy ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettuun hankkeeseen, on hakemukseen liitettävä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä sekä arviointiselostus. Kun selostuksessa esiintyy tämän lain säännösten

mukaiset tarpeelliset ympäristövaikutukset, ei tätä selvitystä tarvitse uudelleen esittää. Luonnonsuojelulain 65§:ssä tarkoitettu arviointi on myös tarvittaessa lisättävä hakemusasiakirjoihin. Yksityiskohtaisempia säännöksiä hakemukseen liitettävistä tiedoista ja lupahakemuksen sisällöstä voidaan määrätä valtioneuvoston asetuksella. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 3§)

Hakemuksen laatijalla on oltava riittävä asiantuntemus hakemuksen laatimiseksi. Riittävä asiantuntemus on oltava hankkeen laajuudesta, laadusta ja vaikutuksista. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 4§)

Jos hakemuksen ratkaiseminen vaatii jotain erityistä selvitystä tai hakemus on muutoin puutteellinen, on hakijalle annettava mahdollisuus täydentää hakemustaan. Viranomaisen asettaa määräajan hakemuksen täydentämiselle sen uhalla, että muutoin koko asia voidaan jättää tutkimatta. Hakija voidaan määrätä hankkimaan hakemuksen selvittämiseksi tarpeellinen selitys sen uhalla, että se hankitaan hänen kustannuksellaan tai hakija voidaan määrätä täydentämään hakemustaan, jos painavat syyt sitä edellyttävät tai hakemuksen ratkaisemisella on merkitystä yleisen edun kannalta. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 5§)

Niiden kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilla, joiden hakemuksessa osoitetun hankkeen vaikutukset saattavat ulottua sekä yleistä etua valvovilla valtion viranomaisilla toimialallaan on hakemusasiassa asianomaisen puhevalta. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 9§)

5.3.2 Kuuluttaminen

Tiedotus hakemuksesta tapahtuu yleensä kuulutuksella, josta vastaa aluehallintavirasto. Kuulutus tulee julkaista hankkeen vaikutusalueen kuntien sekä lupaviranomaisen ilmoitustaululla. Lisäksi kuulutus täytyy julkaista kuntien ja lupaviranomaisten internetsivuilla, jos lupahakemus liittyy ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettuun hankkeeseen. Kuulutuksessa on kerrottava, mitä mielipiteitä ilmaistaessa ja muistutuksia tehdessä tulee noudattaa. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 10§)

Lupaviranomainen määrää päivän, josta lähtien kuulutus on oltava nähtävissä 30 päivän ajan. Asian laadusta riippuen, kuulutus voidaan määrätä nähtäväksi tätä pidempään. Kuulutus voi olla nähtävillä kuitenkin enintään 45 päivän ajan. Asianomaiseen kuntaan on toimitettava tiedoksianto varten kappale hakemusta ja sen liitteet pidettäväksi nähtävänä kunnan ilmoitustaululla. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 10§)

Jos ilmoittaminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta tai asian merkitys vähäinen, on vähintään yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä ilmoitettava kuulutuksesta. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 10§)

Kuulutus on julkaistava kunnissa, joiden alueen kohdalla hanke aiotaan toteuttaa, jos hakemus koskee Suomen talousvyöhykkeen alueella ilmenevää hanketta. Lisäksi kuulutuksen julkaisusta on ilmoitettava vähintään yhdessä virallisessa lehdessä. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 10§)

Tieto hakemuksesta voidaan antaa muulla tavoin, jos hakemusasian merkitys on vähäinen tai niissä hakemusasioissa, joissa 1 momentin tai 11§:n mukainen tiedoksianto ei asian laadun mukaan ole tarpeen. Tiedoksianto ei tarvita, jos asia vaikuttaa ainoastaan hakijan etuun tai oikeuteen. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 10§)

Ne asianosaiset, joita asia erityisesti koskee ovat oikeutettuja kuulutuksesta annettavaan tietoon erikseen. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 11§)

5.3.3 Lausunnot, muistutukset ja mielipiteet

Jollei lausunnon pyytäminen yleistä etua vaativilta viranomaisilta ja valtion viranomaiselta, jonka piiriin hankkeen vaikutukset kuuluvat ole ilmeisen tarpeetonta, on lausunto edellä mainituilta viranomaisilta pyydettävä. Valtioneuvostolta on pyydetty lausunto, jos hanke on yhteiskunnan kannalta tärkeä ja sillä on valtakunnallista merkitystä tai siitä saattaa aiheutua laajalle ulottuvia tai merkittäviä haitallisia vaikutuksia. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 6§)

Kunnissa, joissa hankkeen vaikutukset saattavat ilmetä on lupaviranomaisen pyydetävä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto. Lausunto on pyydetävä myös hankkeen sijaintialueen kunnalta sekä tarpeen vaatiessa hankkeen vaikutusalueen kunnilta. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 6§)

Lupaviranomaisen on annettava lausunto saamelaiskäräjillä, jos hanke saattaa vaikuttaa saamelaisten alkuperäiskansana kuuluviin oikeuksiin tai, jos hanke tai sen vaikutukset sijoittuvat saamelaisten kotiseutualueelle tai -alueille. Lupaviranomainen voi hankkia myös muita tarpeellisia selvityksiä ja lausuntoja asiaan liittyen. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 6§)

Asianosaisille, eli niille, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta hakemus saattaa koskea on ennen asian ratkaisua varattava tilaisuus tehdä muistutuksia asiaan liittyen. Tilaisuuden varaamisesta vastaa lupaviranomainen. Ennen asian ratkaisemista lupaviranomaisen tulee myös varata tilaisuus muille kuin asianosaisille ilmaista mielipiteensä. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 7§)

5.3.4 Luvan hakijan kuuleminen

Hakemuksen johdosta annettavista mielipiteistä, muistutuksista ja lausunnoista on tarvittaessa varattava tilaisuus selitykseen niin muille asianosaisille kuin hakijalle itselleenkin. Tämän selityksen johdosta asianosaisille voidaan varata tilaisuus, jossa selitys tulee antaa. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 8§)

5.3.5 Lupaharkinta

Jos hanke sisältää luvanvaraisia toimenpiteitä niin vesilain kuin ympäristönsuojelulain nojalla, sovelletaan, mitä ympäristönsuojelulain 47§:ssä säädetään lupahakemusten yhteiskäsittelystä. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 12§)

Jos hakemus on vesilain ja samaa toimintaa tarkoittavan ympäristönsuojelulain mukainen vesien pilaantumista koskeva hakemus, on ne ratkaistava samalla päätöksellä.

Asioiden käsittely tulee tapahtua yhdessä, jollei sitä erityisestä syystä voida pitää perusteettomana. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 12§)

Mikäli hakemus vaatii vesiluvan lisäksi ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan, on lupaviranomaisen määrättävä hakija hakemaan tämä lupa. Ympäristölupahakemus tulee hakea kohtuullisessa ajassa sen uhallalla, että vireillä oleva lupahakemus ja näin ollen koko vesilupa saatetaan jättää myöntämättä. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 12§)

Lupaviranomainen voi käsitellä hakemukset yhdessä, jos ne liittyvät läheisesti toisiinsa. Käsittelyä on kuitenkin pidettävä tarkoituksenmukaisena eikä yhteinen käsittely saa kohtuuttomasti viivyttää asian käsittelyä tai aiheuttaa muuta haittaa. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 13§)

Asiassa voidaan suorittaa hallintolain 39§:ssä tarkoitettu tarkastus. Tarkastuksen suorittaa joko lupaviranomaisen palveluksessa oleva virkamies tai lupaviranomainen itse. Jos tarkastuskertomus tehdään, on se liitettävä hakemuksen asiakirjoihin. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 14§)

Lupaviranomainen voi vakuutuksen turvin kuulla todistajaa sekä suullisesti asianosaista hallintolain 38§:n mukaisen katselmuksen yhteydessä tai nähdessään sen muutoin tarpeellisena. Asianosaiselle, jota kuuleminen koskee, on varattava tilaisuus olla läsnä kuultaessa asianosaista tai todistajaa. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 15§)

Tiedoksi antamisen jälkeen lupaviranomainen on halutessaan oikeutettu määräämään asian ratkaisemiseksi hankittavaksi erityistä selvitystä, jota ei muuten voida vaikeutta saada. Kun selvitystä hankitaan, on asianosaisilla oikeus tilaisuuteen tulla kuulluksi. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 16§)

Selvityksen tulee hakea riittävän asiantunteva henkilö, joka toimii ympäristöhallinnon palveluksessa. Jos selvityksen hankkii joku muu, hänet määrätään lupaviranomaisen sivutoimiseksi esittelijäksi selvityksen tekemisen ajaksi. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 16§)

Selvityksestä laaditaan lausunto. Tämä lausunto, niin kuin muutkin lupa asiakirjat on toimitettava kolmen kuukauden kuluessa lupaviranomaiselle siitä, kun lupaviranomainen on ilmoittanut menettelyn alkaneeksi. Erityisten selvitysten hankkimisessa noudatettavasta menettelystä voidaan antaa yksityiskohtaisempia säädöksiä valtioneuvoston asetuksella. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 16§)

Asiaa ratkaiseva viranomainen on velvoitettu tutkimaan asiassa tehdyt muistutukset ja annetut lausunnot. Lupa-asiassa luvan myöntämisen edellytykset on myös tutkittava. Vesilupa myönnetään, jos vesihanke täyttää vesilain sekä vesilain nojalla annettujen asetusten säätämät vaatimukset. Kun hakemus on hyväksytty ja myönnetty, annetaan oikeus tai lupa hakijalle. Mikäli hankkeen toteuttamisen johdosta on perustettu yhteisö, oikeus tai lupa annetaan kyseiselle yhteisölle. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 17§)

Lupaviranomainen voi perustellusta syystä määrätä hakijan hanketta valmistaviin toimenpiteisiin jo ennen lainvoimaista päätöstä. Tätä toimenpidettä kutsutaan valmisteluluvaksi. Jos valmistelulupa annetaan, tulee siinä olevat toimenpiteet tarpeellisilta osin yksilöidä. Oikeus toisen alueen käyttöön tulee perustaa tai oikeudenhaltijoiden muutoin hyväksyä se valmisteluluvassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin. Jos näin ei ole, ei toisen aluetta saa toimenpiteitä varten käyttää. Valmistelulupa voidaan myöntää, jos luvassa yksilöityjen toimenpiteiden jälkeen olot voidaan oleellisin osin palauttaa ennalleen lupapäätöksen ehtoja muuttamalla tai kumoamalla lupapäätös. Tämän lisäksi valmistelulupa myönnetään, jos luvassa yksilöidyt toimenpiteet, pystytään suorittamaan siten, että ne eivät tuota olennaisilta osin haittaa luonnolle ja sen toiminnalle taikka muulle vesien käytölle. Näiden edellytysten nojalla voidaan valmistelulupa myöntää erikseen tehdyllä hakemuksella valitusajan kuluessa tai 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä. Tästä hakemuksesta on kuultava muutosta hakeneita sekä valvontaviranomaisia, jonka jälkeen päätös on tehtävä viipymättä. Kun valmistelulupa on myönnetty, tulee siitä ilmoittaa muutosta hakeneille ja hallinto-oikeudelle välittömästi. Pääasiassa tehdystä päätöksestä valittanut voi ilman erillistä valitusta vaatia hallinto-oikeudessa valmistelulupaa koskevaa päätöstä kumottavaksi tai muutettavaksi. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 16§)

Jos ei ole ilmeisen tarpeetonta, on hakija ennen valmisteluluvan yksilöityihin toimenpiteisiin ryhtymistä velvoitettu asettamaan hyväksyttävä vakuus, jos hakija ei ole

kunta, kuntayhtymä tai valtio. Vakuuden tulee kattaa päätöksen kumoamisesta tai muuttamisesta johtuvat mahdolliset kustannukset, vahingot sekä haitat. Vakuuden vapauttamisesta säädetään 11 luvun 20§:ssä (ks. 5.3.6). (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 17§)

Osa, tai kaikki korvaukset, mitkä lupapäätöksessä määrätään, tulee suorittaa ennen yksilöityihin toimenpiteisiin ryhtymistä, jos lupaviranomainen niin määrää. Hyväksyttävää vakuutta vastaan saa nostettua korvauksen. Muutosta näihin korvauksiin koskevaan päätökseen ei saa hakea. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 17§)

Muutoksenhausta huolimatta, voidaan valmistelulupaa koskeva päätös panna täytäntöön. Toimenpiteiden jatkaminen voidaan määrätä rajoitettavaksi tai keskeytettäväksi muutoksenhakutuomioistuimen toimesta. Jos valmisteluluvasta tehdään valitus, käsitellään se aina kiireellisenä. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 17§)

5.3.6 Päätös

Hakemusasiassa voidaan antaa päätös yksittäisestä asiakysymyksestä ennen koko asian ratkaisemista, jos tähän on jokin erityinen syy. Jos hankkeesta aiheutuu edunmenetyksiä ja niiden perinpohjainen selvittäminen kohtuuttomasti pidentäisi asian ratkaisemista, voidaan asia ratkaista muilta osin kuin edunmenetysten korvausta koskevalta osalta, kun edellytykset hankkeen toteuttamiselle ilmeisesti ovat olemassa. Käyttöoikeuden antamisesta tai omaisuuden omaksi lunastamisesta annettava korvaus on joka tapauksessa määrättävä luvan myöntämisen yhteydessä. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 18§)

Hakemuksen mukaisesta toimenpiteestä aiheutuva vahingon korvaaminen voidaan määrätä ratkaistavaksi myöhemmin. Näin toimitaan, jos siihen on jokin erityinen syy. Hankkeesta vastaava voidaan määrätä hankkimaan korvausasian ratkaisemiseksi tarpeellinen selvitys. Annetussa määräajassa tulee myös panna vireille hakemus asiassa annettujen korvausratkaisujen täydentämiseksi. Vahingonkärsijä voi hakea korvausta, vaikka päätös korvauskysymyksen siirtämisestä ratkaistavaksi erikseen olisikin olemassa. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 18§)

Kun päätös asiasta annetaan siltä osin, kuin sitä ei vielä ole ratkaistu, voidaan aikaisempaan ratkaistuun päätökseen tehdä ainoastaan sellaisia muutoksia, jotka ovat välttämättömiä ilmeisen tai ristiriitaisen epätarkoituksenmukaisten määräysten poistamiseksi. Jos jokin muu hakija, kuin kuntayhtymä, kunta tai valtio saa luvan 11 luvun 18§:n mukaisesti, täytyy hakijan asettaa hyväksyttävä vakuus toiminnasta aiheutuvien edunmenetysten korvaamiseksi. Tämä vakuus asetetaan aluehallintovirastolle. Aluehallintoviraston tulee tarvittaessa toimia vakuuden rahaksi muuttamista ja varojen jakamista koskevissa asioissa. Aluehallintoviraston tulee myös valvoa korvauksensaajan etuja vakuuden asettamisessa. Vakuuden määrän täytyy olla myös tarkistettavissa, mikäli tarve sen vaatii. Kun korvausta koskeva päätös on saanut lainvoiman eikä toimita ennen sitä ole aloitettu on vakuus vapautettava. Sama pätee, kun korvausvelvollisuus on täytetty. Vakuus vapautetaan päätöksen tullessa lainvoimaiseksi, vaikka korvaukset olisi määrätty maksettavaksi toistuvaiserin, jos kaikki siihen mennessä eräänntyneet maksut on maksettu tai jonkin muun säännöksen nojalla talletettu. Lupaviranomaisen päätökseen vakuuden vapauttamisesta ei saa hakea muutosta valittamalla. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 20§)

Myönnettyyn päätökseen on liitettävä hakemus tarpeellisilta osin tai päätöksessä on selitettävä hakemuksen tarkoitus. Päätöksessä annetaan hankkeen 3 luvun 10-14§:n mukaiset määräykset. Nämä määräykset ovat yleiset lupamääräykset, tarkkailuvelvoite, tarkkailuvelvoitteen määrääminen, kulkuyhteydet sekä kalatalousvelvoite ja -maksu. Myös muut hankkeen toteutukseen liittyvät määräykset on annettava päätöksessä. Lausunnoissa ja muistutuksissa tehtyihin yksilöityihin vaatimuksiin on päätöksessä vastattava. Päätöksessä määrätään myös korvauksista 13 luvun mukaisesti, jos hankkeesta ilmenee korvattavia edunmenetyksiä (ks. 5.4). (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 21§)

Päätökseen tulee sisällyttää yhteysviranomaisen tekemä perusteltu päätelmä ja yhteenveto hakemuksen koskiessa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua hanketta. Tämä päätelmä ja yhteenveto tehdään mainitun lain 20 ja 29§:n mukaisten kuulemisten tuloksista. Päätöksessä on kerrottava, miten perusteltu päätelmä ja ympäristövaikutusten arviointiselostus on huomioitu. Tämän lisäksi päätöksessä tulee käydä ilmi, miten mahdollisiin valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät kansainvälistä kuulemistä koskevat asiakirjat huomioidaan. Nämä valtioiden

rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät asiakirjat ja niiden tarkoitukset säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29§:ssä. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 21§)

Lisäksi, päätöksessä tulee käydä ilmi, miten vesienhoitosuunnitelma, merenhoitosuunnitelma sekä tulvariskien hallintasuunnitelma otetaan huomioon. Vesienhoitosuunnitelma ja merenhoitosuunnitelma on oltava vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukainen. Tulvariskien hallintasuunnitelma taas tulee olla tulvariskien hallinnasta annetun lain mukainen. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 21§)

5.3.7 Päätöksestä tiedottaminen ja julkipano

Aina ennen päätöstä annetaan julkipano. Päätöksen katsotaan tulleen valitukseen oikeutettujen tietoisuuteen sen jälkeen, kun se on annettu. Ennen päätöksen antamispäivää tulee päätöksen antamisesta ilmoittaa lupaviranomaisen ilmoitustaululla. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 22§)

Päätös tulee toimittaa hakijalle. Jäljennös päätöksestä taas tulee toimittaa valvontaviranomaisille, yleistä etua valvoville viranomaisille ja kaikille niille, jotka ovat sitä pyytäneet. Hankkeen vaikutusalueen kuntiin lähetetään myös jäljennös päätöksestä, missä se on pidettävä yleisesti nähtävänä. Näissä kunnissa lupaviranomaisen tulee ilmoittaa julkisella kuulutuksella päätöksen nähtäväksi asettamisesta. Kuulutuksessa tulee mainita valitusajan päättymisajankohta. Jäljennös kuulutuksesta on lähetettävä myös asiasta muistutuksen tehneille ja mielipiteen ilmaisseille. Lisäksi, kuulutuksen jäljennös tulee lähettää tiedossa olevaan postiosoitteeseen 11§:ssä tarkoitetuille asianosaisille, eli niille asianosaisille, jotka ovat oikeutettu tietoon erikseen ja 9§:ssä tarkoitetuille viranomaisille, eli niille viranomaisille, joilla on asianosaisen puhevalta asiassa. Jollei asian julkaiseminen ole ilmeisen tarpeetonta tai sen merkitys on vähäinen, tulee tieto päätöksestä julkaista myös vähintään yhdessä yleisesti leviävässä sanomalehdessä, joka ilmestyy hankkeen vaikutusalueella. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 22§)

5.3.8 Muutoksenhaku

Muutosta vesilupa päätökseen haetaan valittamalla Vaasan hallinto-oikeudelta (VHaO). Valitusta voi hakea kunnan ympäristösuojeluviranomaisen, valtion valvontaviranomaisen ja lupaviranomaisen vesilain mukaiseen päätökseen. Valitusta haetaan niin, kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Jos valitetaan myös asian käsittelystä perittävstä maksusta, valitetaan siitä samassa järjestyksessä kuin pääasiasta. (Vesilaki 587/2011, 15 luku, 1§)

Yhteistarkkailua tai tarkkailusuunnitelman hyväksymistä tai muuttamista koskevaan päätökseen (ks. 5.3.10) saa hakea 30 päivän kuluessa päätöksen antamisesta oikaisua kirjallisesti. Saman määräajan puitteissa saa hakea oikaisua kirjallisesti kalatalousmaksun käyttösuunnitelman vahvistamista ja kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelman hyväksymistä koskeviin päätöksiin (ks. 5.3.2 ja 5.3.3). Kirjallista oikaisua haetaan niin, kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimuksen päätös annetaan julkipanon jälkeen ja siitä tiedotetaan siten kuin 11 luvun 22§:ssä säädetään (ks.5.3.7). Myös oikaisuvaatimuksen päätökseen voi hakea muutosta siten, kuin 1 momentissa säädetään. (Vesilaki 587/2011, 15 luku, 1§)

Kunnan ympäristösuojeluviranomaisen vesitalousasian käsittelystä kunnalle peritään maksu. Tämän maksun perusteena olevaan taksaan saa hakea muutosta valittamalla. Valittaminen tapahtuu niin, kuin kuntalaissa säädetään. Jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan, vain tällöin saa hallinto-oikeuden päätöksestä valittaa. (Vesilaki 587/2011, 15 luku, 1a§)

Vesilain nojalla valitusoikeus on asianosaisella, hankkeen sijaintikunnalla tai muulla kunnalla, jonka alueella ilmenee hankkeen toimesta ympäristövaikutuksia. Valitusoikeus on myös rekisteröidyllä säätiöllä tai yhdistyksellä, jonka tehtävänä on luonnon-, ympäristön- tai terveydensuojelu. Valitusoikeus on myös säätiöllä tai yhdistyksellä, jonka tehtävänä on asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella hankkeen ympäristövaikutukset ilmenevät. Näiden lisäksi valitusoikeus on hankkeen sijainti- ja vaikutusalueen kunnan ympäristösuojeluviranomaisella, muulla 11 luvun 9§:n tarkoitetulla yleistä etua valvovalla viranomaisella (ks. 5.3.1) sekä saamelaiskäräjillä, jos hanke vaikuttaa saamelaisille alkuperäiskansana

kuuluviin oikeuksiin, hankkeen vaikutukset tai hanke itsessään ulottuu saamelaiden kotiseutualueelle. (Vesilaki 587/2011, 15 luku, 2§)

VHaO on veloitettu tiedottamaan valituksesta. Sen tulee kuuluttaa valituksesta hankkeen vaikutusalueen kuntien ja omalla ilmoitustaulullaan vähintään 14 päivän ajan. Kuulutuksen ajan, on asianomaisissa kunnissa pidettävä valitusasiakirjat nähtävillä. Jos ole ilmeisen tarpeetonta varata tilaisuutta vastineen antamiseksi valituksesta, tulee VHaO:n tätä varten tilaisuus varata. Tilaisuuteen vastineen antamiseksi on oikeutettu yleistä etua valvova viranomainen, luvanhakija sekä ne asianosaiset, joita asia erityisesti koskee. Jos hanke vaikuttaa saamelaisille alkuperäiskansana kuuluviin oikeuksiin tai, jos hanke itsessään taikka sen vaikutukset ulottuvat saamelaiden kotiseutualueelle on niin ikään saamelaiskäräjille varattava tilaisuus vastineen antamiseen. Tieto valituksesta vastineen antamiseksi annetaan hallituslain säädösten mukaisesti. VHaO:n on samalla ilmoitettava, minne vastinekirjelmät voidaan vastineen antamista varten varatussa ajassa toimittaa sekä valitusasiakirjojen paikka, jossa ne ovat nähtävillä. VHaO:n tulee tilata asiassa kertyneet asiakirjat, jotta se kykenee käsittelemään valitusasian. (Vesilaki 587/2011, 15 luku, 3§)

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tai lupaviranomainen voi tarvittaessa antaa lausuntonsa valituksesta sille varatussa tilaisuudessa. Tilaisuuden lausunnon antamiselle varaa VHaO. (Vesilaki 587/2011, 15 luku, 4§)

Hallintolainkäyttölaissa säädetään katselmuksesta. Sen lisäksi, mitä k.o laissa on katselmuksesta säädetty, voi VHaO tai sen määräyksestä asian esittelijä, ratkaisukokouksen puheenjohtaja tai sen jäsen suorittaa paikalla tarkastuksen. (Vesilaki 587/2011, 15 luku, 4§)

VHaO:n päätös annetaan julkipanon jälkeen ja, kun se on annettu, katsotaan sen tulleen asianosaisen tietoon. Lisäksi, hankkeen sijaintikunnan ja vaikutusalueen kuntien ilmoitustaululla tulee ilmoittaa päätöksestä viipymättä. Päätös tulee toimittaa valittajalle. Päätöksen jäljennös tulee toimittaa lupaa koskevassa asiassa hankkeesta vastaavalle, jos hankkeesta vastaava ei itse ole valittaja. Tämän lisäksi jäljennös tulee toimittaa kaikille asianosaisille, jotka sitä ovat pyytäneet. Jäljennöksen toimittamisesta viranomaisille voidaan antaa säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. VHaO:n vesilain

mukainen hallintopakkoasiaa koskeva päätös tulee antaa tiedoksi todisteellisena tiedoksiantona niin, kuin hallintolaissa on säädetty. (Vesilaki 587/2011, 15 luku, 5§)

VHaO:n päätökseen saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus valitusluvan myöntää. Hallinto-oikeuden päätöksestä, joka koskee valmistelu lupaa saa valittaa korkeimpaan oikeuteen vain pääasian yhteydessä. Vain pääasian yhteydessä saa valittaa myös hallinto-oikeuden päätöksestä, joka koskee yksinomaan täytäntöönpanoa ja, jolla muutoksenhaun alaisen päätöksen täytäntöönpano on kielletty tai keskeytetty. (Vesilaki 587/2011, 15 luku, 6§)

5.3.9 Lainvoimainen päätös

Hankkeen toteuttamista ei saa aloittaa ennen lainvoimaista päätöstä, joka oikeuttaa hankkeen aloittamisen. Hankkeen voi aloittaa, vaikka valitus korvauksesta olisi ilman päätöstä. Hallintolainkäyttölain 31§:n 2 momentin säännöksiä lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpanosta ei sovelleta vesilain nojalla annettuun päätökseen. (Vesilaki 587/2011, 15 luku, 7§)

Hakijan pyynnöstä voidaan hanke valituksesta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen, jos VHaO on niin määrännyt. Päätös voidaan määrätä laitettavaksi täytäntöön osaksi, kokonaan tai tietyinä ajankohtana. Jos toiminnan aloittamiselle annetaan jokin perusteellinen syy ja täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, voidaan tämänkaltainen määräys antaa. Tämän lisäksi, hakijan tulee asettaa hyväksyttävä vakuus niiden kustannusten ja edunmenetysten korvaamiseksi, jotka lupamääräysten muuttaminen tai päätöksen kumoaminen voi aiheuttaa. Tämä vakuus asetetaan aluehallintavirastolle. Vakuuden asettamisen vaatimus ei koske kuntaa tai kuntayhtymää eikä valtiota tai sen laitosta. Täytäntöönpanoa koskeva määräys voi lakkaa olemasta voimassa, jos korkein hallinto-oikeus näin määrää. (Vesilaki 587/2011, 15 luku, 7§)

14 luvun 4§:ssä tarkoitettua päätöstä on noudatettava muutoksen hausta huolimatta, jos viranomaisella näin määrää asian kiireellisyyden tai jonkun muun erityisen syyn takia. Muutoksenhakutuomioistuin voi määrätä, että annettu täytäntöönpanomääräys

lakkaa olemasta. Se voi myös määrätä, että valituksenalainen päätös on ennen asian ratkaisemista pantava täytäntöön. (Vesilaki 587/2011, 15 luku, 8§)

Jos viranomaisen hyväksyy sille esitetyn tarkkailusuunnitelman, voi se määrätä, että päätöstä tulee noudattaa muutoksenhausta ja oikaisuvaatimuksesta huolimatta. (Vesilaki 587/2011, 15 luku, 9§)

5.3.10 Valvonta ja tarkkailu

Tarvittaessa luvanhaltija voidaan määrätä lupapäätöksessä valvomaan hankkeen toteuttamista ja sen vaikutuksia. Tarkkailu voi olla niin kutsuttua yhteistarkkailua, eli tällöin useat luvanhaltijat tarkkailevat yhdessä toimintojensa vaikutuksia tai he osallistuvat alueella tehtävään seurantaan. Yhteistarkkailuun luvanhaltijat voi määrätä lupaviranomaisen tai sen määräyksestä kalatalousviranomaisen tai valvontaviranomaisen. Yhteistarkkailu voi myös koskea ympäristönsuojelulakiin pohjautuvaa tarkkailua. Jos tarkkailu tapahtuu toisen alueella voidaan tarkkailupäätöksessä antaa oikeus toisen alueeseen ja lupa sijoittaa tarkkailun vaatimat rakennelmat ja laitteet toisen alueelle. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 11§)

Lupapäätöksessä luvanhaltija voidaan määrätä esittämään tarkkailusuunnitelma. Tarkkailusuunnitelmassa tulee käydä ilmi edellä mainitulla tavalla osoitetun tarkkailun yksityiskohtaisemmasta järjestämisestä lupaviranomaisen tai sen määräämän viranomaisen hyväksyttäväksi niin ajoissa, että tarkkailu on mahdollista aloittaa toiminnan vaikutusten kannalta asianmukaisena ajankohtana tai toiminnan alkaessa. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 11§)

Tarkkailusuunnitelman hyväksyneen tai yhteistarkkailupäätöksen tehneen viranomaisen toimivalta oikeuttaa sen muuttamaan päätöstä luvan voimassaolosta huolimatta. Asia saattaa tulla vireille kunnan tai haittaa kärsivien asianosaisten, luvanhaltijan, tarkkailusta päättäneen viranomaisen, yleistä etua valvovan viranomaisen tai valvontaviranomaisen niin vaatiessa. Jos uusi luvanhaltija määrätään osallistumaan yhteistarkkailuun, on yhteistarkkailua koskevaa päätöstä muutettava aina. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 11§)

Kun tarkkailuvelvoitetta määrätään, on otettava huomioon mitä vesien- ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettussa vesien tilaa koskevassa seurantaohjelmassa pidetään välttämättömänä seurannan järjestämiseksi. Vesienhoitosuunnitelman laadinnassa ja vesien- ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa seurannassa voidaan käyttää hankkeen tarkkailun tietoja. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 11§)

5.4 Kulut ja korvaukset

Kaikki asianosaiset vastaavat omista kustannuksistaan lupaviranomaisessa. Jos asianosainen on ryhtynyt erityisiin toimenpiteisiin todistaakseen hankkeen aiheuttavan korvattavaa edunmenetystä itselleen, tai jos kustannuksien korvaamiselle on jokin erityinen syy, on asianosainen oikeutettu korvauksiin kuluistaan. Vahingonaiheuttaja voidaan määrätä suorittamaan korvaus vahingonkärsijälle asian selvittämisestä aiheutuneista kuluista, jos vahingonkärsijän hakemuksesta korvaus tai toimenpide vahingonaiheuttajalle on määrätty. Korvausasiaa ratkaistessaan lupaviranomainen määrää mahdollista oikeusapua saaneen asianosaisen maksamaan omavastuuosuuden avustajalleen vahvistettuaan avustajan palkkion ja omavastuuosuuden. (Vesilaki 587/2011, 11 luku, 23§)

Jos vesilain nojalla annetun luvan mukaisen vesitaloushankkeen suorituksesta tai suoritettavista toimenpiteistä aiheutuu edunmenetystä, on hankkeesta vastaava velvollinen sen korvaamaan. Hankkeesta vastaava on velvollinen korvaamaan edunmenetyksen kun edunmenetys aiheutuu oikeudesta lunastaa tai käyttää toisen omaisuutta taikka edunmenetys johtuu luvanmukaisesta vesitaloushankkeesta. (Vesilaki 587/2011, 13 luku, 1§)

Jos hankkeesta vastaavia on useampia kuin yksi, ovat he yhteisesti vastuussa edunmenetyksistä johtuvista korvauksista ja velvollisia korvaamaan ne. Korvausvelvollinen voi periä muilta korvausvelvollisilta näiden osuuden, jos on itse maksanut korvausta yli oman osuutensa. Korvausvelvollinen, joka on maksanut korvausta yli oman osuutensa saa esittää vaatimuksen korvausvelvolliselle, joka ei ole omaa osuuttaan

maksanut. Jos tämä korvausvelvollinen ei maksa osuuttaan kuukauden sisällä, on ilmeisen maksukyvytön tai hänen oleskelupaikkansa on tuntematon, on muiden korvausvelvollisten vastattava vajauksesta. (Vesilaki 587/2011, 13 luku, 2§)

Vesistöissä kulkemisesta johtuvasta edunmenetyksestä vastaa aluksen omistaja, jos edunmenetys aiheutuu huolimattomasta tai tahallisesta menettelystä. Laittomasti yleiseen kulkuväylään tai valtaväylään laitetulle esineelle aiheutunutta edunmenetystä ei korvata. Vesistöissä olevaa pyydystä koskee sama menettely, jos edunmenetys ei ole tapahtunut törkeän huolimattomuuden tai tahallisuuden johdosta. Kun korvausta määrätään, on otettava huomioon vahingoittuneen omaisuuden puutteellisuus sen kunnossa ja sen hoidossa. (Vesilaki 587/2011, 13 luku, 4§)

Vahingonkorvauslakia sovelletaan, jos vesilain ja vesilain nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesta toimenpiteestä aiheutuu edunmenetys sekä vesilain mukaisesta toimenpiteestä aiheutuu henkilövahinkoa. Ympäristövahingolakia taas sovelletaan, jos kyseessä on ympäristövahinko. (Vesilaki 587/2011, 13 luku, 5§)

Edunmenetystä koskevista korvauksista päätöksen tekee lupaviranomainen. Kaikki henkilövahingon korvaamista koskevat asiat käsittelee käräjäoikeus. (Vesilaki 587/2011, 13 luku, 6§)

Myöntäessään vesilain mukaista oikeutta tai lupaa viranomainen määrää viran puolesta hankkeesta aiheutuneet edunmenetykset korvattaviksi, jollei 11 luvun 18§:stä muuta johdu. (ks. 5.3.6) (Vesilaki 587/2011, 13 luku, 7§)

Jos tapahtuu edunmenetys, jota lupaa myöntäessä ei ole ennakoitu, voidaan sille hakea korvausta hakemuksella, jos aiempi ratkaisu ei sitä estä. Jos luvassa ei ole määrätty pidemmästä ajasta, kymmenen vuoden kuluessa valmistumisilmoituksesta, on asia pantava vireille. Aika lasketaan rakennustyönloppuun saattamisesta, jos rakennustyö ei ole valmis ennen valmistumisilmoitusta. Korvaus vahingosta voidaan hakea määräajasta riippumatta, jos vahingon on aiheuttanut jokin arvaamaton syy. Korvausta edunmenetyksestä voi hakea erillisellä hakemuksella myös, jos sen aiheuttaneeseen toimenpiteeseen ei vaadita vesilain mukaista lupaa, sellaisesta edunmenetystä, joka ei ole käräjäoikeuden päätettävissä oleva asia. (Vesilaki 587/2011, 13 luku, 8§)

Korvauksen määrästä, suorittamisesta ja muista korvausta koskevista asioista voivat asianosaiset sopia keskenään. Tästä sopimuksesta on kuitenkin laadittava kirjallinen versio. Sopimuksella on oltava oikeuden haltijan suostumus, jos sopimus koskee yrittyskiinnitystä tai kiinnitettyä kiinteää omaisuutta. (Vesilaki 587/2011, 13 luku, 13§)

Milloin ja miten korvaus aiotaan suorittaa, on oltava määrättyä korvausvelvollisuutta koskevassa ratkaisussa. Jos erityiset syyt eivät edellytä korvauksen maksamista määräajoin, on vahvistettu korvaus maksettava yhdellä kertaa. Lupaviranomaisen hyväksymä vakuus voidaan määrätä määräajoin tapahtuvan korvauksen suorittamiseksi, jos korvauksen saaja niin vaatii. Korvausta suoritettaviin toimenpiteisiin saadaan ryhtyä päätöksessä määrättyä ajankohtana. Lupaviranomainen määrää ajan, jolloin kerta-kaikkinen rahakorvaus määrätään maksettavaksi tai asianmukaisesti tallettavaksi aluehallintovirastoon. Tämä tulee tapahtua ennen kuin ryhdytään korvausvelvollisuuden aiheuttavaan toimenpiteeseen, jos asianosaiset eivät toisin sovi tai 11 luvun 18§ 2 momentista (ks. 5.3.6) tai 3 luvun 17§:stä (ks. 5.4) muuta johdu. Korvaus on kuitenkin maksettava vuoden kuluessa, sen saatua lainvoiman. (Vesilaki 587/2011, 13 luku, 16§)

Jos määräajoin maksettava korvaus jää maksamatta, joutuu maksaja maksamaan myös eräpäivän jälkeiseltä ajalta viran puolesta korkolaissa määrätyn viivästyskoron. (Vesilaki 587/2011, 13 luku, 17§)

Korvauksen maksaja voi vaatia lupaviranomaiselle osoitetulla hakemuksella liikaa tai perustetta maksetun korvauksen palauttamista. Korvausta ei tarvitse palauttaa, jos muutoksenhakuviranomainen tai lupaviranomainen näin määrää. Lupaviranomainen voi näin määrätä otettuaan huomioon korvauksen määrä ja olosuhteet. (Vesilaki 587/2011, 13 luku, 18§)

5.5 Luvan voimassaolo

Vesilupa myönnetään aina toistaiseksi tai poikkeuksellisista syistä määräajaksi. Jos lupa on toistaiseksi voimassa oleva, on luvassa nimettävä aika, jonka kuluessa hankkeen toteuttamiseen on ryhdyttävä tai hanke toteutettava. Toteuttamiseen ryhtymisen

määräaika hankkeelle saa olla enintään neljä vuotta ja hankkeen toteuttamisen määräaika enintään kymmenen vuotta. Lupaviranomaisen toimesta edellä mainittuja määräaikoja voidaan pidentää ennen määräajan päättymistä, jos tälle on jokin erityinen syy. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 8§)

Jollei lupapäätöksessä toisin määrätä, raukeaa määräaikainen lupa, kun määräaika päättyy. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 9§)

Jos lupa on toistaiseksi voimassa, lupa raukeaa, jos hankkeen toteuttamiseen ei ole ryhdytty lupapäätöksessä määrättyssä ajassa tai siihen myönnetyn pidennetyn määräajan aikana. Lupa raukeaa myös, jos lupapäätöksessä vaadittuja toimia ei olennaisilta osin ole toteutettu. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 9§)

Käyttöoikeudet, jotka on myönnetty toisen omaisuuteen kohdistuvaan hankkeeseen raukeavat toistaiseksi voimassaolevan luvan rautessa. Sama pätee myös omaksi lunastamista, jos luvanhaltija ei ole jo omistusoikeudellinen alueelle. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 9§)

5.6 Lupamääräysten määräaikainen tarkistaminen, muuttaminen ja uusien määräysten antaminen

Jos hankkeesta katsotaan aiheutuvan merkittäviä haittoja, voidaan niiden välttämiseksi määrätä vesiympäristöä ja sen käyttöä koskevat lupamääräykset tarkistettaviksi määräajassa toistaiseksi voimassa olevaa lupaa koskevassa lupapäätöksessä. Jos näin on, määrätään lupapäätöksessä mihin mennessä yksilöidyt lupamääräykset, tulee saattaa lupaviranomaisen tutkittavaksi ja mitä selvityksiä luvanhaltijan on tällöin esitettävä. Asia käsitellään soveltuvin osin, kuten lupahakemus. Lupaviranomainen voi vahinkoa tai haittaa kärsivän tai valvontaviranomaisen hakemuksesta määrätä, että lupa raukeaa, jos luvanhaltija ei tee hakemusta määräajassa. Jos lupa raukeaa, antaa lupaviranomainen tarvittavat määräykset. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 20§)

Jos lupaviranomainen vastaanottaa hakemuksen, voi se antaa uusia määräyksiä ja tarkistaa jo annettuja lupamääräyksiä. Lupaviranomainen toimii näin, jos turvallisuussyyt

tätä edellyttävät, lupamääräysten mukaisesta hankkeen toteuttamisesta aiheutuu olosuhteiden muutosten vuoksi haitallisia vaikutuksia ja niitä ei muilla keinoin voida vähentää. Lupaviranomainen antaa uusia määräyksiä tai tarkistaa jo annettuja määräyksiä myös, jos tulvan tai kuivuuden johdosta voi aiheutua vaaraa ihmisen terveydelle, turvallisuudelle tai hengelle, suurta ja laaja-alaista vahinkoa yksityiselle edulle tai suurta vahinkoa yhteiselle edulle ja näitä vaikutuksia ei muilla keinoin voida tarpeeksi vähentää. Hakemus lupamääräysten tarkistamisesta tai uusien määräyksien antamisesta on tehtävä kymmenen vuoden kuluessa valmistusilmoituksen tekemisestä, jollei lupapäätöksessä toisin määrätä. Uusien lupamääräysten antaminen tai lupamääräysten tarkistaminen eivät saa sanottavasti vähentää hankkeesta saatavaa hyötyä. Hakija korvaa uusien määräysten antamisesta tai vanhojen määräysten tarkastamisesta aiheutuvat muut kuin vähäiset korvaukset. Kunta, valvontaviranomainen, yleistä etua valvova viranomainen tai haitallisen vaikutuksen kohteena oleva yksityisen edun haltija voi tehdä hakemuksen uusien määräysten antamisesta tai vanhojen määräysten tarkistamisesta. Asia käsitellään soveltuvin osin kuin lupahakemus. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 21§)

Jos olosuhteet muuttuvat olennaisesti, voi lupaviranomainen hakemuksesta muuttaa kalatalousmaksua ja kalatalousvelvoitetta koskevia määräyksiä. Velvoitteen osoittautuessa kalataloudellisesti epätarkoituksenmukaiseksi tarkistetaan sitä lisää, jos sen toteuttamiskustannuksia huomattavasti lisäämättä voidaan parantaa velvoitteen kalataloudellista tulosta. Kalatalousviranomainen perii kalatalousmaksun kustannustason nousun tarkastettuaan, jos maksu on määrätty vuosittain maksettavaksi. Tarkistus tulee tehdä lupaviranomaisen määräämin perustein ja täysin kymmenin prosentein. Asia voidaan saattaa hakemuksella lupaviranomaisen tarkasteltavaksi ja päätettäväksi, jos maksun tarkistus synnyttää erimielisyyttä. Jos kalatalousmaksu ylittää lupaviranomaisen myöhemmällä päätöksellä tehdyn maksun suuruuden, on kalatalousviranomaisen viipymättä palautettava tämä osa peritystä maksusta. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 22§)

Lupamääräystä voidaan muuttaa luvanhaltijan toimesta hakemuksella. Näin voidaan toimia, jos hanketta toteuttaessa havaitaan tarkoituksenmukaiseksi muuttaa lupamääräyksiä. Muutos ei saa sanottavasti koskea toisen oikeutta tai etua sekä muutoksen tulee olla merkitykseltään vähäinen, nämä ovat muuttamisen edellytykset. Asia käsitellään soveltuvin osin kuten lupahakemus. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 23§)

5.7 Hankkeen keskeyttäminen

Jos hanketta varten on ruvettu toimenpiteisiin ja hanke koskee vesistön säännöstelyä tai keskivedenkorkeuden muuttamista, on hanke suoritettava loppuun. Luvan hankkeen loppuun viemiselle antaa lupaviranomainen hakemuksesta. Hankkeen keskeyttäminen ei saa merkittävästi loukata yksityistä tai yhteistä etua. Tämä on luvan myöntämisen edellytys. Jos hanke keskeytetään, tulee sitä koskevassa päätöksessä määrätä hankkeesta vastaava ryhtymään toimenpiteisiin. Toimenpiteillä pyritään estämään keskeytyksestä johtuneita vahinkoja ja haittoja. Keskeyttämisestä koskevassa päätöksessä hankkeesta vastaava määrätään myös korvaamaan keskeytyksestä aiheutuneet vahingot korvattaviksi. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 19§)

5.8 Luvan raukeaminen ja luvan raukeamista koskeva päätös

Lupaviranomainen voi hakemuksesta määrätä luvan raukeamisesta, jos luvanhaltija sitä pyytää, luvanhaltijaa ei enää hankaluudetta voida selvittää tai luvanhaltijaa ei enää ole taikka, jos hanke on menettänyt alkuperäisen merkityksensä. Jos hanke on menettänyt merkityksensä, on luvanhaltijalle varattava tilaisuus toimenpiteisiin, jos hän itse sitä vaatii, joilla hankkeen myöntämisen perusteena ollut hankkeen hyöty voidaan palauttaa. Toimenpiteet tulee tehdä kohtuullisessa ajassa sen uhalla, että lupa raukeaa. Luvanhaltijan suostumuksella tämän luvan hakijana voi toimia myös joku muu asianomainen. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 24§)

Hankkeeseen kuuluneiden rakenteiden poistamisesta annetaan tarvittavat määräykset luvan raukeamista koskevassa päätöksessä. Jos luvassa on määrätty käyttöoikeuksia toisen omaisuuteen, raukeavat nämä käyttöoikeudet luvan rautessa. Jos luvassa on määrätty omaksi lunastamisesta, pätee sama kuin toisen omaisuuteen kohdistuvien käyttöoikeuksien kanssa, jos omistusoikeus ei ole jo siirtynyt luvanhaltijalle. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 25§)

5.9 Valmistumisilmoitus

Valmistumisilmoitukseksi kutsutaan ilmoitusta, jossa ilmoitetaan vesitaloushankkeen valmistumisesta tai hankkeeseen kuuluneen rakennelman käyttöönottamisesta. Valmistumisilmoituksen tekee hankkeesta vastannut osapuoli. Ilmoitus tehdään valtion valvontaviranomaiselle ja lupaviranomaiselle. (Vesilaki 587/2011, 3 luku, 18§)

6 VESILIIKENNELAKI

Vesiliikenne on niin ikään jokamiehenoikeutta. Vesiliikennettä ohjataan vesiliikennelailla, joka perustuu vesilakiin. Vesiliikennelain päätarkoitus on edistää vesiliikenteen turvallisuutta. Sen tarkoituksena on myös ehkäistä niitä haittoja, joita vesikulkuneuvojen käytöstä aiheutuu yleiselle luonnon virkistyskäytölle, kalastukselle, luonnolle tai muulle ympäristölle sekä muulle yleiselle taikka yksityiselle edulle. (Vesiliikennelaki 463/1996, 1 luku, 1§)

6.1 Soveltamisala

Vesiliikennelakia sovelletaan vesikulkuneuvojen käyttöön sekä vesikulkuneuvoihin, niin huviveneisiin ja vesiskoottereihin, kuin kauppamerenkulussa käytettäviin aluksiin. Vesiliikennelakia sovelletaan myös Saimaan kanavan vuokra-alueella sekä Suomen vesialueella tapahtuvaan kanavaliikenteeseen. (Vesiliikennelaki 463/1996, 1 luku, 2§)

6.2 Alue-kohtaiset rajoitukset ja kiellot

Määrätyllä vesialueella liikkuminen vesikulkuneuvolla voidaan rajoittaa tai kieltää toistaiseksi tai määräaikaaisesti. Näin voidaan toimia, jos rajoitus tai kieltö katsotaan tarpeelliseksi luonnon yleisen virkistyskäytön tai muun yleisen edun vuoksi. Rajoitus tai kieltö voidaan toteuttaa myös, jos se katsotaan tarpeelliseksi liikenteen,

kalastuksen, ympäristön tai jonkun muun elinkeinon suojelemiseksi. (Vesiliikennelaki 463/1996, 4 luku, 15§)

Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) päättää rajoituksista ja kielloista, jotka koskevat yleisiä kulkuväyliä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) päättää muita vesialueita koskevista rajoituksista ja kielloista. (Vesiliikennelaki 463/1996, 4 luku, 15§)

Jos rajoituksen tai kiellon päätöksessä ei erityisestä syystä muutoin määrätä, ei rajoitus tai kiello nopeusrajoitusta lukuun ottamatta koske vakavasti liikuntavammaisen henkilön vesikulkuneuvon käyttöä. Sama pätee asunnon sijainnin tai työnteon vuoksi tarpeellista vesikulkuneuvon käyttöä. Välttämätön vesikulkuneuvolla liikkuminen on sallittu rajoituksesta tai kiellosta huolimatta pelastus-, virka- ja sairaanhoitotoimien toteuttamiseksi. (Vesiliikennelaki 463/1996, 4 luku, 15§)

6.3 Rajoitukset ja kiellot vesikulkuneuvoille

Toimivaltainen ELY-keskus voi rajoittaa tai kieltää tietyn tyyppisen vesikulkuneuvon käyttöä, jos se aiheuttaa merkittävää haittaa yleiselle luonnon virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle, luonnolle tai muulle ympäristölle taikka kalastukselle tai muulle elinkeinolle. Mikäli kyseessä on kauppamerenkulkuun käytettävä vesikulkuneuvo rajoituksen tai kiellon voi asettaa Traficom. (Vesiliikennelaki 463/1996, 4 luku, 16§)

6.4 Rajoitus- ja kieltoasioiden käsittely, voimaantulo sekä päätöksen muuttaminen

Rajoitus- ja kieltoasioiden käsittely, voimaantulo ja päätöksen muuttaminen tapahtuu samalla tavalla, kuin vesiluvan kanssa toimitaan (ks. 5.3 ja 5.6). (Vesiliikennelaki 463/1996, 4 luku, 17-18§, 20§)

6.5 Rajoituksen ja kiellon merkitseminen

Rajoitus tai kiello on merkittävä sitä koskevalle vesialueelle tai sen läheisyyteen, mikäli se on mahdollista. Merkitsemisestä vastaa se kunta, jonka alueella rajoitus tai kiello sijaitsee. Rajoituksen tai kiellon merkitsemisestä vastaa väylänpitäjä, jos rajoitus tai kiello sijaitsee yleisellä kulkuväylällä. (Vesiliikennelaki 463/1996, 4 luku, 19§)

Rajoituksen tai kiellon merkitsemiseen on käytettävä Liikenne- ja viestintäviraston asettamia vesiliikennemerkkejä. (Vesiliikennelaki 463/1996, 4 luku, 19§)

Merkkien asettamisessa tulee noudattaa vesilaissa säädettyjä määräyksiä. (Vesiliikennelaki 463/1996, 4 luku, 19§)

6.6 Valvonta

Liikenne- ja viestintävirasto vastaa vesiliikennelain noudattamisen yleisestä valvonnasta. Toimivaltainen ELY-keskus toimialueellaan vastaa vesiliikennelain noudattamisen yleisestä valvonnasta ympäristöhaittojen torjumisen ja ehkäisyn osalta. Vesikulkuneuvojen käyttöä valvovat rajavartiolaitos, poliisi, tullilaitos ja Liikenne- ja viestintävirasto. (Vesiliikennelaki 463/1996, 5 luku, 23§)

6.7 Rangaistukset

Mikäli muualla laissa ei ole säädetty ankarampaa rangaistusta tulee se, joka huolimattomuudestaan tai tahallaan rikkoo vesiliikennelain nojalla annettuja määräyksiä tai säädöksiä taikka tuomita sakkoon vesiliikenneriikkomuksesta. (Vesiliikennelaki 463/1996, 5 luku, 24§)

7 POLIISIN OIKEUDET

7.1 Alueen ja paikan eristäminen

Yleisesti käytetty alue tai paikka on mahdollista sulkea, eristää tai tyhjentää. Alueella tai paikalla liikkumista voidaan myös rajoittaa tai kieltää. Kaikki tämä voi tapahtua vain poliisimiehen toimesta, jolla siihen on oikeus. Poliisimies voi toimia näin, jos se on hänen mielestään tarpeen vaaraan joutuneen omaisuuden suojaamiseksi, poliisitutinnan turvaamiseksi tai yleisen turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitämiseksi. Poliisimies voi myös onnettomuuspaikalla tapahtuvien toimenpiteiden tai toimenpiteiden kohdehenkilön yksityisyyden turvaamiseksi turvautua kyseisiin toimiin. (Poliisilaki 872/2011, 2 luku, 8§)

Jos julkisrauhan tai kotirauhan suojaama alue on välttämättömässä terveyttä tai henkeä uhkaavassa vaarassa eikä alueella olevia voida muutoin suojata, se voidaan tyhjentää tai eristää. Tähän toimenpiteeseen poliisimiehellä on oikeus poliisipäällystään kuuluvan henkilön luvalla ja pakottavassa tapauksessa ilman määräystäkin. (Poliisilaki 872/2011, 2 luku, 8§)

Näistä oikeuksista säädetään kokoontumislain (530/1999) 10§:ssä. (Poliisilaki 872/2011, 2 luku, 8§)

7.2 Kokouspaikkaa koskevat rajoitukset

Jos ilmoitetussa paikassa järjestetty yleinen kokous aiheuttaa vahinkoa omaisuudelle tai merkittäviä ympäristöhaittoja, häiritsee kohtuullisesti liikennettä tai sivullisia taikka vaarantaa ihmisten turvallisuutta voi poliisi siirtää kokouksen sen tarkoituksen kannalta parempaan paikkaan. Poliisi voi toimia näin myös, jos kysymyksessä on julkisyhteisöjen pitämään kansainväliseen kokoukseen kuuluva, valtiovierailu tai niihin suojelun taholla verrattava tilaisuus. (Kokoontumislaki 530/1999, 2 luku, 10§)

Liikenteen sujuvuuden vaatiessa, voi poliisi käskää kulkueen muuttamaan reittiään huomioiden se, että kulkueen tarkoitus ei vaarannu reitin muutoksesta. (Kokoontumislaki 530/1999, 2 luku, 10§)

Näihin edellä mainittuihin poliisilla on oikeus ryhtyä ilman neuvottelua kulkueiden tai yleisten kokousten yhteyshenkilön kanssa, jos yhteyshenkilö ei ole tavattavissa. (Kokoontumislaki 530/1999, 2 luku, 10§)

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli kertoa merialueen sulkemiseen vaadittavan menettelytavan kulku ja vaiheet. Tämä toteutuu työssä mielestäni hyvin ja lukija saa kuvan, että asian menettelytapa ei ole suinkaan yksinkertainen, vaan prosessi on monivaiheinen ja muuttujia on paljon.

Tavoitteena oli myös kertoa Suomen lainsäädännön asettamat lupa- ja muut vaatimukset merialueen sulkemiselle Suomen hallitsemilla aluevesillä. Suomen lainsäädännön asettamat lupa- ja muut vaatimukset ilmenevät työn sisällön kautta melko perusteellisesti.

Viimeisenä tavoitteena oli kirjoittaa työ niin, että lakipykäliin perehtymätönkin ymmärtää asian sisällön. Tässä tavoitteessa mielestäni onnistuin hyvin. Teksti on lakipainotteista, mutta jos tekstiä lukee ajatuksella, sen ymmärtää lukija kuin lukija.

Kaiken työssä ilmenevän tiedon perusteella voi päätellä, että merialueen sulkeminen Suomen aluevesillä ei tapahdu yhdessä hetkessä. Prosessi on pitkä ja siihen on oltava hyvä ja ennen kaikkea hyvin perusteltu syy. Tämä totta kai siitä syystä, että niin vesillä kuin ylipäänsä luonnossa liikkuminen Suomessa perustuu sen vapauteen. Näin ollen, jos tätä jokaisen henkilön vapautta riistetään tai rajoitetaan, on syyn oltava erittäin painava. Luvansaajalla on myös suuri vastuu suljetusta merialueesta ja sen valvonnasta.

Näkisin merialueiden sulkemisen Suomen aluevesillä olevan useammin ajankohtainen huviveneilyn ja vesilläliikkujien kuin kauppamerenkulun kannalta, koska uskon, että merialueita suljetaan määrällisesti enemmän sisäisillä aluevesillä eli lähempänä rannikkoa ja saaristoissa, kuin ulommilla aluevesillä eli ulompana merellä. Tähän syinä näkisin asutusten, mökkien ja vesilläliikkujien vaikutuksen. Asutukset ja mökit sijaitsevat lähes poikkeuksetta sisäisillä aluevesillä, joissa uskon myös suurimman osan vesilläliikkujista liikkuvan, kun taas kauppamerenkulun käyttämät reitit kulkevat pääosin ulommilla aluevesillä tai kokonaan kansainvälisillä vesillä ulkomerellä. Näkisin, että esimerkiksi luonnonsuojelu organisaatiot sulkevat merialueita enemmän sisäisillä aluevesillä, koska näillä vesillä esimerkiksi kalakantoja ja muuta merielämää on mahdollisesti helpompi tutkia.

Kuten edellä mainittiin, kauppamerenkulun reitit kulkevat pääosin ulompana merellä, kuin keskellä asutusta ja mökkejä. Toki satamat, joihin kauppa-alukset matkaavat sijaitsevat pääosin lähellä kaupunkeja ja asutusta. Vaikka kauppa-aluksien päämäärä sijaitseekin sisäisillä aluevesillä, käyttävät nämä alukset liikennöimiseen pääasiallisesti yleisiä kulkuväyliä, joita hoitaa ja hallinnoi Traficom. Eli toisin sanoen, vaikka yleinen kulkuväylä sijaitsisikin esimerkiksi mökkeilijän hallitsemalla vesialueella, ei mökkeilijällä ole tähän vesialueeseen oikeutta. Yleiset kulkuväylät näyttävät todella isoa roolia niin valtioiden vientiä kuin tuontia ajatellen ja siksi uskon, että niitä ei suljeta kovinkaan kevein perustein. Yleisen kulkuväylän sulkemiseen johtava syy voisi esimerkiksi olla vakava merionnettomuus tai laivojen yhteentörmäys yleisellä kulkuväylällä. Tähän seikkaan pohjaan oman ajatukseni siitä, että merialueen sulkeminen Suomen aluevesillä saattaa useammin koskettaa huviveneilijöitä ja muita vesilläliikkujia kuin kauppamerenkulkua.

Suurimpana ongelmana aiheeseen liittyen pidän asiasta kuuluttamista ja tiedottamista. Jos merialue suljetaan ulommilla aluevesillä mahdollisilla kauppa-alusten liikennöimillä reiteillä, on tiedonsaanti alukselle erittäin tärkeää ja tämä varmasti asettaa omat haasteensa. Ajatellaan esimerkiksi, että jokin ulkomaalainen kauppa-alus on tulossa johonkin Suomen satamaan. He todennäköisesti eivät seuraa paikallisuutisia tai Suomen valtion uutisia, jota mahdollisesti suomalaisen kauppa-aluksen miehistö tekee ja näin ollen ovat ehkä tietoisia jonkin merialueen sulkemisesta Suomen aluevesillä. Mistä siis ulkomaalainen kauppa-alus voi tietää merialueen sulkemisesta, jos

välttämättä suomalainenkaan kauppa-alus ei asiasta tiedä. Jonkun luotettavan tahon on se heille ilmoitettava. Näkisin VTS (Vessel Traffic Services) -keskusten olevan tärkeässä osassa tämänkaltaisessa tilanteessa. Nämä alusliikennepalvelut ovat vastuussa tietystä merialueista Suomen aluevesillä ja pyrkivät avustamaan siellä tapahtuvaa navigointia ja merenkulkua olemaan mahdollisimman turvallista, on kyseessä sitten ulkomaalainen tai suomalainen kauppa- tai huvialus. Kaikilla SOLAS (Safety Of Life At Sea) -hyväksytyillä aluksilla on pakollisena varusteena myös Navtex (Navigational Telex) -järjestelmä. SOLAS-hyväksytty alus ei missään tapauksessa ole aina kauppa-alus, vaan se voi olla yhtä lailla huvivene. Tällä järjestelmällä alukset voivat automaattisesti vastaanottaa suoraan paperille printattuja viestejä liittyen liikennöimällään alueella vallitsevaan säätilaan ja merenkulutilanteeseen. Eli mahdolliset navigointia haittaavat tekijät pystytään ilmoittamaan myös Navtexin välityksellä. Näiden viestien perille saapuminen edellyttää sen, että alus on valinnut oikean NavAreaan Navtex-lähettykset omalle laitteelleen, jos laite ”kuuntelee” joidenkin muiden Navtex-asemien lähettämiä viestejä, tulevat vain kyseisen aseman lähettämät viestit alukselle. Kauppa-merenkulun ja huviveneilyn kohdalla siis tiedottamisessa toimitaan lain edellyttämien tavoin, mutta tiedonsaantia voidaan pyrkiä tehostamaan esimerkiksi näillä menetelmin.

Lopun viimein merenkulkija on aina itse vastuussa niin aluksestaan kuin miehistöstään. Tähän kohtaan, niin kuin moneen muuhun merenkulkuun liittyväänkin tulisi merenkulkijan olla vanhan merimiesten sanonnan mukaisesti ”hyvää merimiestapaa noudattaen” tietoinen kaikista liikennöimillään alueilla vallitsevista olosuhteista.

9 LÄHTEET

Tieteen termipankin www-sivut. Viitattu 13.6.2018 <http://www.tieteentermipankki.fi>

Euroopan komission www-sivut. Viitattu 13.6.2018 http://ec.europa.eu/commission/index_fi

Kansainvälisen merikartoitusjärjestön www-sivut. Viitattu 14.6.2018. <https://www.iho.int>

Mikkola, A., Mansikkamäki, J., Lusa, T., Tiihonen, J., Castrén, A. & Ahvenainen, A. 2016. Inspiren määritelmien mukaisen tietotuotteen muodostaminen: HALLINNOLLISET YKSIKÖT. Inspire-verkosto. Viitattu 29.1.2019 <http://www.paikkatietoikkuna.fi/documents/108478/37000b58-1d3a-4248-a693-2035efbf58b0>

Tuunanen, P. 1999. Jokamiehen oikeudet. Helsinki: Edita.

Hollo, E. J. 2014. Vesioikeus. Helsinki: Edita.

Vesiliikennelaki. 1996. 20.6.1996/463

Uudistunut vesilaki 2011. 2012. Helsinki: Ympäristöministeriö. Ympäristöministeriön raportteja 1/2012. Viitattu 5.11.2018. <http://www.ymparisto.fi/download/anonymous/7BD53693D8-3926-4EB6-8897-C323928D5E21%7D/32131>

Valtion ympäristöhallinnon www-sivut. Viitattu 14.6.2018 <http://www.ymparisto.fi/fi-FI>

Vesilaki. 2011. 27.5.2011/587

Poliisilaki. 2011. 22.7.2011/872

Kokoontumislaki. 1999. 22.4.1999/530